

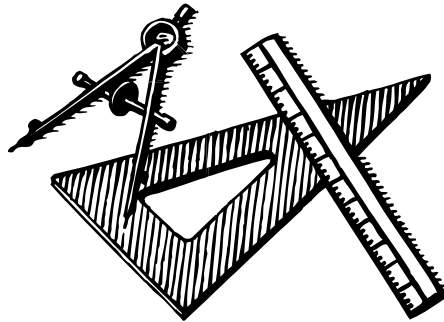

16. / 18. februar 2011
for ILS' PPU-studenter

sanne oppfatninger [...] blir til kunnskaper når de er vekket av spørsmål

- Sokrates

- ▶ å **reise spørsmål**
- ▶ å **skissere svar**
- ▶ å **vurdere & forbedre**

∞ Femavsnittsmetoden ∞

~ fagskriving, ganske enkelt ~

*Mennesket er alle tings mål
– for de ting som er, at de er,
og for de ting som ikke er, at de ikke er.*
- Protagoras

Formål:

Dette skriveverkstedet skal gi deltakerne noen enkle og allment nyttige verktøy for *skrivetrening*, *tekstutvikling* og for *startfasen* av skrivearbeid. Med denne metoden kan du trene deg til å alltid kunne skrive et par sider utkast på en halv time.

Arbeidsmåten vil være praktisk nyttig både som teknikk for eget arbeid, som undervisningslære og som teknikk for egen undervisning.

I opplysningens tjeneste

~ medborgerlig dannelse ~

Hva skal drøfting og argumentasjon tjene til?

1. **Hindre blodbad** [demokrati]
ved å utøve konflikter gjennom ordstrid
2. **Utvikle enighet** [f. eks. parlamentarisme]
finne felles grunn i *stridsspørsmål*
3. **Danne medborgere** [skole]
som er i stand til å tale sin egen sak
4. **Fjerne tvil** [vitenskap, f.eks. *peer-review*]
finne sikker grunn i *tvilsspørsmål*
5. **Alt i alt: å opplyse saken ...**
... til beste for fellesskapet

Dermed er det en grunnleggende demokratisk ferdighet å tåle både motargumenter og nederlag

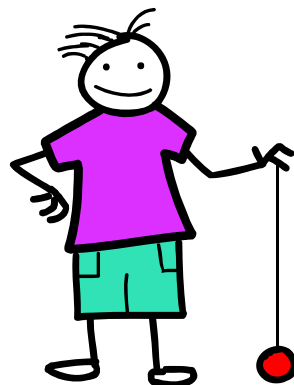

Med STOR eller LITEN skrift?

I voksen alder er skriving erfaring + vaner.

- ✓ I læreres undervisningsopplegg er skriving som regel brukt til STORE arbeidsoppgaver, særlig *rapporter*, eksamensforberedende *prøver*, og selve *eksamen*.
- ✓ Etter mange års *trening* på slik skoleskriving er du *vant* til å skrive stort, og med veldig alvor:
 1. **alene**
 2. **i siste liten**
 3. **uten tid til forbedring**
 4. **uten å se deg tilbake**
- ✓ *Hensikten med dette skrivekurset er å vise fram SMÅ skriveaktiviteter som kan integreres i det daglige arbeidet over tid: små skritt og liten skrift. Her får du små verktøy; til å komme i gang, til problemstilling, til skisseskriving, til omdisponering, og til forbedring av tekst ...*
- ✓ *... små treningsting, til å få litt dilla på?*

Å komme i gang

~ en dialektisk metode ~

Friskriving og idéutvikling – i 7 trekk:

1. Friskriving (3-5 minutter)
2. Hovedbudskap (1 setning)
3. Spørsmål
(NB: *strid* eller *tvil*; *to* eller *mange* svar?)
4. Alternative spørsmål
5. Diskuter og vurder
6. Velg
7. Forklar

Hver av disse deløvelsene er i seg selv en liten *vending*, en liten skrivestrategi – dermed er hele øvingssettet et slags sammenleggbart lommeverktøy.

Påstand:

Å formulere en problemstilling tar ca. 7 minutter

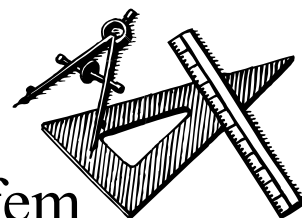
Femavsnitts-skissen

~ å skrive en skisse, like greit ~

En drøy halvtimes arbeid gir 1-2 sider maskinskrevet tekst – selv på en dårlig dag; det er en hel liten begynnelse:

www.skrivekurs.uio.no

- ✓ Skriv fem setninger;
 - 1 først én setning der du presenterer emnet du vil bruke.
 - 2, 3, 4 Deretter nevner du tre moment som utvikler emnet; hvert moment sin setning.
 - 5 Avslutt med å lage én setning som sammenfatter.

- ✓ Og så kan du utvide hver av disse fem setningene til et avsnitt.

Dermed har du en femavsnitts skisse, med
begynnelse - midte - slutt

<i>Presentasjon</i>	<i>Hoveddel</i>	<i>Sammenfatning</i>
Vis at du tar hensyn!	Vis at du er rimelig!	Vis at du tar ansvar!

k.h.flyum@iis.uio.no

Responsråd

~ gjensidig veiledning ~

To tommelfingerregler når du skal gi respons, for eksempel kommentarer til et førsteutkast:

1. Lær deg å se **hva som er fått til**
2. Lær deg å **stille gode veiledende spørsmål**

✓ NB!

Når du gir respons

- ✓ Ikke gi **for mye** respons
- ✓ Unngå **tomt skryt, jåleri** og **språkpirk**

Når du får respons:

- ✓ **si minst mulig** og
- ✓ **noter mest mulig**

- ✓ Vis velvilje (*evnoia* → [etos]), forstandighet (*fronesis* → [logos]), og dyd (*arete* → [patos]) i den konkrete kommunikasjonssituasjonen (*kairos*)
- ✓ NB!! Samarbeid om skriving må begynne i tide. Fagskriving læres langsomt ved gjensidig veiledning; ved å skrive fag sammen med andre fagfolk, i faglige sammenhenger.

Q.E.D.*

= femavsnittsmetoden =

Erfaringene her & nå har bevist at:

1. Du kan:
 - a. skrive fem minutter i full fart, om nesten hvilket som helst emne, uten å tenke deg om først; **press-skriving**
 - b. formulere et **hovedbudskap** i én setning
 - c. ta enhver setning og gjøre den om til et **spørsmål**
2. Du kan, til ethvert emne:
 - a. *nevne emnet*
 - b. *nevne 1-2-3 moment som utvikler emnet (for det 1., for det 2., for det 3...)*
 - c. *sammenfatte*
3. Du kan: gi og motta **råd & veiledning**

Dermed har du et fullgodt utgangspunkt. Så er det bare å trene, så går det bra. Det er stadig *trening* som er veien til *mestring*.

* *Quod erat demonstrandum*: "hvilket er bevist"

Typer av spørsmål og skisser

4 slags rettsspørsmål (Quintilians stasislære):

- **faktum** (*det har ikke hendt*)
- **definisjon** (*det var ikke det som hendte*)
- **kvalitet** (*det hendte, men av gode grunner*)
- **jurisdiksjon** (*det hendte, men faller utenfor denne rettens myndighetsområde*)

5 slags skisser (USA: five paragraph essays):

En lek med fem små tekstformer. **NB:** dette er *ikke* sjangre, bare små funksjonelle skjema for trening:

- 1. Argumenterende**
... for det 1; for det 2; for det 3. ...
- 2. Fortellende**
... først; deretter; til slutt ...
- 3. Tematiserende**
... på den 1 side; på den 2; på den 3. ...
- 4. Drøftende**
... på den 1 side; på den 2; alt i alt ...
- 5. Sammenlignende**
... slik er saken; i likhet med; og derav følger ...

Et såre enkelt refleksjonsnotat

~ *erfaringsbasert refleksjon* ~

1. *Presentasjon (tema/referanse)*
2. *Et minne fra faglig arbeid*
3. *Moral: Hvorfor husker du akkurat dette eksemplet?*
4. *Hva sier dette minnet om deg som fagperson?*
5. *Sammenfatning (tema/referanse)*

Litteratur/teoribasert skisse

~ vurdering - review - drøfting ~

1. *Presentasjon*
(... meningene er delte ...)
2. *Hva sier én kilde?*
(... på den ene side vet vi ...)
3. *Hva annet sier en annen kilde?*
(... på den annen side vet vi ...)
4. *Sammenligning og vurdering*
(... så det vi nå mangler...)
5. *Sammenfatning*
(... alt i alt ...)

Treningstips 1:

finn korte fagtekster, og lag sammendrag av dem, ved å skrive 1 setning til hvert avsnitt.

Treningstips 2:

Denne skissen ligner en typisk IMRaD-innledning:

1. Forsker A har undersøkt ...
2. Forsker B har undersøkt ...
3. Det gjenstår da å undersøke ...

Den kildebasert skissen

~ til drøfting av én enkelt kilde ~

1. *Presentasjon*
(... om dette emnet er meningene delte...)
2. *Hva sier kilden - i hovedsak?*
(... på den ene side sier kilden ...)
3. *Hva annet sier kilden - i tillegg?*
(... på den annen side sier kilden...)
4. *Sammenligning og vurdering*
(... så hva skal man tro ...)
5. *Sammenfatning*
(... alt i alt ...)

Oppskrift:

Ta en kort kildetekst, og skissér et sammendrag ved å skrive én enkelt setning til hvert avsnitt. For at dette skal gå an, blir du nødt til å utelate noe av det som står i kildeteksten. Deretter kan du føye sammen disse enkeltsetningene til et *sammendrag*.

Men ikke nok med det: det går også an å skrive et *mot-sammendrag*, for å undersøke hva du gikk glipp av. Det gjør du ved å skrive én setning til hvert avsnitt igjen, men denne gangen basert på det du *ikke* valgte å ta med i første omgang.

Dette går ofte an, fordi kildetekster gjerne har mer enn én enkel stemme og sammenheng. Denne øvelsen kan derfor også være nyttig når man vil lære å *problematisere* eller *tolke* kildetekster, eller å *diskutere* eller *drøfte* emner.

Fem i startfasen

~ prosjektbeskrivelse ~

www.skrivekurs.uio.no

1. *Hva har du tenkt å undersøke?*

Presentasjon (kort)

2. *Hva spør du om, og hvorfor?*

Problemstilling

3. *Hvilke bevismidler tror du finnes?*

Materiale

4. *Hvordan vil du bruke dem?*

Metode

5. *Hva venter du i beste fall å oppnå?*

Sammenfatning (kort)

k.h.flyum@iis.uio.no

Fem i farten

~ framdriftsrapport ~

1. *Hva er det, emnet du arbeider med for tiden? Og hvordan ble det mulig?*
2. *Hva har skjedd fram til nå?*
3. *Hva er det viktigste akkurat nå?*
4. *Hvordan tror du det går videre - hva er neste utfordring?*
5. *Og hva oppnår du i beste fall med dette arbeidet?*

IMRaD

~ *vitenskapsartikkelen* ~

Verdens mest anbefalte form for *rapporterende* vitenskapelige artikler. Her operasjonalisert ved hjelp av spørsmål og femminutters skriving:

www.skrivekurs.uio.no

✓ Introduction

1: *Hva er det du har gjort?*

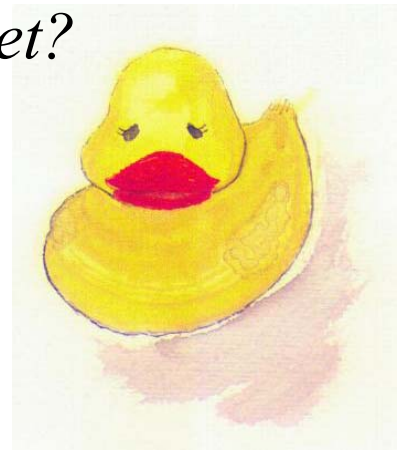
✓ Material and Methods

2: *Hva brukte du, og hvordan?*

✓ Results

3: *Hva ble resultatet?*

... *and* ...

✓ Discussion

4: *Hva betyr resultatet*

5: *Hva sier de andre?*

k.h.flyum@iis.uio.no

Byråkratisk skisse

~ sakspapir & oppdragsforskning ~

www.skrivekurs.uio.no

1. *Presentasjon: Oppdrag og mandat*
2. *Vedtaksforslag
(konklusjon)*
3. *Hovedargumentasjon
(argumenter pro)*
4. *Utredning/drøfting/begrunnelser
(argumenter pro & contra)*
5. *Sammenfatning (≈ punkt 2 ovenfor)*

k.h.flyum@iis.uio.no

Hva har vi lært å lage?

~ én teknikk for alskens tekster ~

- ✓ 1/2-3 minutter muntlig replikk?
- ✓ 3-15 minutter muntlig innlegg?
- ✓ 1,5-2 maskinsider på 30-45 minutter?
- ✓ 30-45 minutter muntlig foredrag?
- ✓ 8-10 maskinsider på en rolig dag? §*nei!*?#
- ✓ Egen skriving, skriveveiledning, skriveledelse?

www.skrivekurs.uio.no

Arbeidsteknikken med femavsnitts skisser virker ganske enkelt fordi *den bygger på overkommelighet for oppmerksomheten* vår. (Korttidsminnet har 7+/-2 plasser. Så dermed tar vi lettest til oss oppskrifter med fem eller færre punkt.) I tillegg passer metoden for trening av *konsentrasjonsspennet*. De aller fleste *instrumentelle* tekstmodeller vil kunne tilpasses denne malen.

k.h.flyum@iis.uio.no

© Karl Henrik Flyum, februar 2011